

ТЕХНОТРОННІ ДОКУМЕНТИ ЯК НАПРЯМ РОБОТИ СУЧАСНОЇ БІБЛІОТЕКИ

Прокоф'єва К. А.

(Національна металургійна академія України, м. Дніпропетровськ)

Сучасне суспільство характеризується бурхливим розвитком комунікаційних технологій, створенням нової інформаційної парадигми. Поява глобальних інформаційних мереж змінює традиційні уявлення про зберігання та подальше використання бібліотечних ресурсів. Основні перетворення у цій галузі виражаються в адаптації діяльності бібліотек до змін середовища – децентралізація поповнення фондів, підвищення гнучкості в обслуговуванні читачів, збільшення інформаційної складової, яка відбиває стан суспільства в цілому.

Впродовж ХХ століття бібліотека виступала чинником, що організує і направляє культурно-освітню діяльність людей, переважно поєднаних у групи (школярів, студентів, мешканців району міста, райцентру, селища). Проте ключові принципи її існування, практично закріплені, виявилися мало ефективними в умовах нового – постіндустріального – суспільства. Оскільки однією з закономірностей сьогодення є неухильне зростання фіксованої інформації (обсягу джерел, їхньої видової різноманітності) та зміни у співвідношенні її видів.

Використання бібліотечних документів залежить від багатьох чинників: рівня матеріальної та духовної культури, етнічної та соціальної структури, суспільно-політичного ладу країни, його правових засад. Залучення читачами різних документів залежить від їх освіти і потреби чи від профілю та рівня бібліотеки. Тому добре знайомі форми та прийоми роботи з бібліотечним фондом, створеним на паперових носіях, потрібно трансформувати, застосувавши технології та досягнення інформатики і телекомунікацій, з локальних перетворити на системні.

Одним з напрямів такої нагальної перебудови є виокремлення та наукове обґрунтування поняття «технотрон». Вперше його офіційно зафіксовано в 1992 р. в інформаційно-довідковій літературі в галузі ЕОМ і зв'язку. Згодом термін розповсюдився на значну частину документів та бібліотеки і архіви, що мають науково-технічні, аудіовізуальні і електронні фонди. В теперішній час можна говорити про розширення трактування технотрону, не обмеженого хронологічними рамками створення документів або носія їхньої інформації. В зміст поняття включена вся сукупність науково-технічної документації (проектна, технологічна, конструкторська, наукова, патентна), витоки якої сходять до стародавнього світу і середньовіччя. З появою фотографії, звукозапису, кінематографа

розширилося уявлення про документи, для створення і відтворення яких необхідні спеціальні технічні засоби і апаратура. Під технотроном можна розуміти документ на самих різних носіях інформації (папір, скло, плівка, програмний носій), який існував впродовж всієї цивілізації та здатен створити уявлення про розвиток науки і техніки, а на їхньому матеріалі – про суспільне і культурне життя різних народів. Це поняття включає всі існуючі види і різновиди науково-технічної, аудіовізуальної і електронної документації. В технотронах чітко простежується співвідношення «офіційного» і «неофіційного» бачення історії, тлумачення певних подій, явищ, фактів.

Обсяг інформації, яка створюється і зберігається в електронній формі, з кожним роком все більш зростає, бібліотеки переживають процеси інформатизації, введення гіпертекстових і мультимедійних технологій в практику обробки і використання документів. Тому слід розширювати та поглиблювати можливості використання технотронів в бібліотеках та бібліотечних системах будь-якого профілю всіх рівнів.